

Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet

---

Sammanfattning

I detta utlåtande behandlas Europeiska kommissionens rapport om subsidiaritet och proportionalitet, KOM(2010) 547. Rapporten är den 17:e rapporten om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (även kallad 17:e rapporten om bättre lagstiftning). Rapporten avser 2009 då Nicefördraget fortfarande var i kraft, men innehåller även en kort redogörelse för de förändringar som infördes genom Lissabonfördraget, vilket trädde i kraft den 1 december 2009. Rapporten behandlar bl.a. rättsliga och institutionella frågor, tillämpning av ovannämnda principer samt viktiga ärenden där iakttagandet av subsidiaritetsprincipen ifrågasatts.

Utskottet noterar bl.a. att utan subsidiaritetsmotiveringar i kommissionens förslag till lagstiftningsakter blir det ogörligt för riksdagen att fullgöra sin skyldighet enligt fördragen att se till att subsidiaritetsprincipen följs. Utskottet förutsätter att kommissionen kommer att förbättra sina administrativa rutiner i syfte att lösa vissa oklarheter som uppdragats av bl.a. kammarkansliet avseende vilka förslag till unionsåtgärder som ska prövas från subsidiaritetssynpunkt.

Dessutom betonar utskottet mot bakgrund av det interinstitutionella avtalet från 1993 betydelsen av att regeringen i sitt agerande inom ministerrådet verkar för att rådet följer avtalet och motiverar ändringar i kommissionsförslag med hänsyn till subsidiaritetsprincipen. I sammanhanget framhåller även konstitutionsutskottet de möjligheter som utskotten och EU-nämnden har att uppmärksamma frågor om subsidiaritetsmotiveringar i rådets ändringar av kommissionsförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Rapportens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets granskning	7
Faktapromemoria	7
Gällande ordning m.m.	7
Ärenden där subsidiaritetsprincipen ifrågasatts	11
Konstitutionsutskottets uppföljning	16
Kammarkansliets iakttagelser	18
Utskottets ställningstagande	19
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade dokument	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet

Riksdagen lägger utlåtande 2010/11:KU26 till handlingarna.

Stockholm den 8 mars 2011

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Peter Hultqvist (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elinderson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Kajsa Lunderquist (M), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD) och Mia Sydow Mölleby (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta utlåtande behandlas Europeiska kommissionens rapport om subsidiaritet och proportionalitet, KOM(2010) 547 som antogs den 8 oktober 2010. Rapporten är den sjuttonde rapporten om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (även kallad 17:e rapporten om bättre lagstiftning).

Rapporten i svensk språkdräkt inkom till riksdagen den 11 oktober 2010. Efter beslut från talmannen hänvisade kammaren den 3 november 2010 (se 5 § prot. 2010/11:9) rapporten till konstitutionsutskottet för granskning i enlighet med 10 kap. 5 § riksdagsordningen.

Bakgrund

Kommissionen lägger fram rapporter om bättre lagstiftning för Europeiska rådet, Europaparlamentet, rådet och de nationella parlamenten i enlighet med fördragsfästa protokoll¹. Dessa rapporter berör bl.a. tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Rapportens huvudsakliga innehåll

Rapporten avser 2009 då Nicefördraget fortfarande var i kraft men innehåller även en kortfattad redogörelse för de förändringar som införs genom Lissabonfördraget, vilket trädde i kraft den 1 december 2009.

Rapporten är uppdelad i fyra avsnitt som behandlar den rättsliga och institutionella ramen, tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, viktiga ärenden där iakttagandet av subsidiaritetsprincipen ifrågasatts samt slutsatser.

Den rättsliga och institutionella ramen

I avsnittet om den rättsliga och institutionella ramen beskrivs subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och deras tillämpning samt ändringar som införts genom Lissabonfördraget. I avsnittet framhålls bl.a. att alla institutioner måste följa båda principerna när de utövar sina befogenheter och att om t.ex. rådet gör ändringar som påverkar räckvidden av unionens åtgärder (såsom ett EU-lagförslag) måste detta motiveras med avseende på subsidiaritetsprincipen. Vidare framgår av avsnittet att även om protokoll

¹ T.o.m. den 30 november 2009 lämnades rapporten i enlighet med punkt 9 fjärde strecksatsen i protokoll (nr 30) till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Sedan den 1 december 2009 lämnas rapporten i enlighet med artikel 9 i protokoll (nr 2) till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

(nr 2) om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, hädanefter subsidiaritetsprotokollet, inte längre (till skillnad från det tidigare gällande protokollet [nr 30] om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna) innehåller några riktlinjer som t.ex. nödvändighets- och mervärdeskriterierna² för bedömning av om unionens åtgärder är förenliga med principerna, kommer kommissionen ändå att fortsätta att använda sådana riktlinjer och rekommendera andra aktörer att göra det samma.

Tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

I avsnittet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna redogörs för främst kommissionens men även bl.a. de nationella parlamentens och rådets tillämpning av principerna.

Vad gäller kommissionens tillämpning anges att kontroller numera genomförs i tre skeden av lagstiftningsprocessen. En första analys ska göras i de färdplaner som offentliggörs för viktigare initiativ när kommissionens arbetsprogram fastställs. En andra mer ingående analys av förenligheten med bl.a. subsidiaritetsprincipen ska ingå som ett led i konsekvensbedömningen. En tredje genomgång görs när subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna behandlas i motiveringen och ingressen till varje lagförslag. Enligt rapporten innehåller konsekvensbedömningarna de mest detaljerade analyserna av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, och dessa bedömningar kvalitetsgranskas i sin tur av en konsekvensbedömningsnämnd.

Vad gäller de nationella parlamentens tillämpning framgår dels att ungefär 10 % av de 250 yttranden som kommissionen mottog under 2009 och som parlamenten avgivit i enlighet med det s.k. Barrosoiniatiivet³ innehöll synpunkter som rörde subsidiaritet eller proportionalitet, dels att företrädesvis överhusen i Frankrike, Österrike och Tyskland samt parlamenten i Nederländerna, Portugal och Grekland har visat ett särskilt intresse för subsidiaritetsfrågor, dels att vissa yttranden inte ifrågasatte respekten för subsidiaritetsprincipen i sig utan påpekade att kommissionens motivering inte var tillräcklig.

Vad gäller rådets tillämpning anges att i enlighet med rådets arbetsordning är det de ständiga representanternas kommitté (Coreper) som ansvarar för att principerna om laglighet, subsidiaritet och proportionalitet iakttas.

Ärenden där iakttagandet av subsidiaritetsprincipen ifrågasatts

I avsnittet redovisas de kommissionsförslag som givit upphov till flest diskussioner om subsidiaritet och proportionalitet bland medlagstiftarna och intressenterna. De förslag som nämns i rapporten är direktivet om avgifter

² Med nödvändighetskriteriet menas att unionen endast ska agera om medlemsstaterna inte kan uppnå målen i tillräcklig utsträckning. Med mervärdeskriteriet avses huruvida målen bättre kan uppnås av unionen.

³ Se KOM(2006) 211 s. 9.

för luftfartsskydd⁴, direktivet om byggnaders energiprestanda⁵, direktivet om likabehandling på andra områden än arbetslivet⁶, direktivet om markskydd⁷, direktivet om gränsöverskridande hälso- och sjukvård⁸, grönboken Mot en ny kultur för rörlighet i städer⁹, direktivet om kvalitets- och säkerhetsnormer för organ av mänskligt ursprung avsedda för transplantation¹⁰ samt direktivet om konsumenträttigheter¹¹.

Rapportens slutsatser

Kommissionen anför i avsnittet att majoriteten av dess förslag har antagits av medlagstiftarna utan några större diskussioner om subsidiaritet och proportionalitet. Enligt kommissionen är det således rimligt att anta att förenligheten med principerna i dessa förslag inte utgjorde något problem. När det gäller de fall där förenligheten har ifrågasatts har enligt kommissionen mycket varierande synpunkter lämnats inom ramen för diskussionerna.

Kommissionen anför dessutom att debatten om subsidiaritet och proportionalitet kommer att berikas ytterligare tack vare det ökade inflytande som de nationella parlamenten får genom Lissabonfördraget samt att kommissionen eftersträvar att stärka sina förbindelser med de nationella parlamenten inom ramen för den politiska dialog som pågår sedan 2006. Subsidiaritets- och kontrollmekanismerna spelar enligt kommissionen en viktig roll i denna process, och en redogörelse för mekanismerna kommer att presenteras i nästa subsidiaritetsrapport.

⁴ KOM(2009) 217.

⁵ KOM(2008) 780.

⁶ KOM(2008) 426.

⁷ KOM(2006) 232.

⁸ KOM(2008) 414.

⁹ KOM(2007) 551.

¹⁰ KOM(2008) 818.

¹¹ KOM(2008) 614.

Utskottets granskning

Faktapromemoria

Ingen faktapromemoria från regeringen har författats med anledning av rapporten från kommissionen.

Gällande ordning m.m.

Riksdagsordningen

Enligt 10 kap. 6 § första stycket riksdagsordningen gäller att riksdagen ska pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen.

Enligt tredje stycket ska regeringen inom två veckor från den dag då utskottet begär det informera om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i det aktuella utkastet.

Av fjärde stycket följer att om utskottet anser att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen ska utskottet avge ett utlåtande till kammaren med förslag om att riksdagen ska avge ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Utskottet ska också avge ett utlåtande till kammaren, om minst fem ledamöter av utskottet begär det. Det följer dessutom av fjärde stycket att utskottet i annat fall ska anmäla genom protokollsutdrag till kammaren att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Av åttonde stycket följer att konstitutionsutskottet ska följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

EU-fördraget

Enligt artikel 5.3 första stycket i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) ska unionen enligt subsidiaritetsprincipen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, vare sig på central nivå eller på regional och lokal nivå, och åtgärden därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Enligt artikelns andra stycke ska dels unionens institutioner tillämpa subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (nedan subsidiaritetsprotokollet), dels de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet.

EUF-fördraget

Enligt artikel 3.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska unionen ha exklusiv befogenhet på följande områden: tullunionen, fastställandet av de konkurrensregler som är nödvändiga för den inre marknads funktion, den monetära politiken för de medlemsstater som har euron som valuta, bevarandet av havets biologiska resurser inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken och den gemensamma handelspolitiken.

Av artikel 4.2 framgår att unionen och medlemsstaterna ska ha delade befogenheter på bl.a. området med frihet, säkerhet och rättvisa. Av EUF-fördraget framgår att detta område omfattar artiklarna 67–100 i samma fördrag, nämligen frågor om gränskontroll, asyl och invandring, civil- och straffrättsligt- samt polissamarbete och transporter.

Subsidiaritetsprotokollet

Av artikel 1 i protokollet framgår att varje unionsinstitution fortlöpande ska se till att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna enligt definitionerna i artikel 5 i EU-fördraget följs. Enligt artikel 4 gäller bl.a. att kommissionen ska översända sina utkast till lagstiftningsakter och sina ändrade utkast till de nationella parlamenten samtidigt som de översänds till unionslagstiftaren (dvs. i de flesta fallen rådet och Europaparlamentet).

I artikel 5 anges det bl.a. att utkasten till lagstiftningsakter ska motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Vidare anges det i artikeln att varje utkast till lagstiftningsakt bör innehålla ett formulär med underlag som gör det möjligt att bedöma dels om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna har följts, dels dess finansiella konsekvenser, dels, om det gäller ett direktiv, dess konsekvenser för de bestämmelser som medlemsstaterna ska genomföra. Det framgår även av artikeln att skäl som visar att något av unionens mål bättre kan uppnås på unionsnivån ska bygga på kvalitativa indikatorer och, varje gång det är möjligt, på kvantitativa sådana.

Av artikel 6 framgår att varje nationellt parlament får, inom åtta veckor från den dag då ett utkast till lagstiftningsakt på unionens officiella språk översänds, lämna ett motiverat yttrande med skälen till att man anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Av artikel 9 framgår att kommissionen varje år ska lägga fram en rapport för bl.a. de nationella parlamenten om tillämpningen av artikel 5 i EU-fördraget.

Rådets arbetsordning

I protokollet om de nationella parlamentens roll i EU och i subsidiaritetsprotokollet föreskrivs att en tidsfrist på åtta veckor ska iakttas mellan den dag då ett utkast till lagstiftningsakt görs tillgängligt för de nationella par-

lamenten på unionens officiella språk och den dag då utkastet förs upp på rådets preliminära dagordning för antagande. Av artikel 3.3 första stycket i arbetsordningen¹ framgår att om denna tidsfrist är tillämplig ska punkter som rör antagande av t.ex. en lagstiftningsakt inte tas upp på den preliminära dagordningen för beslut, såvida inte tidsfristen löpt ut. Av artikelns andra stycke framgår att i vissa fall kan rådet göra undantag från tidsfristen på åtta veckor.

I artikel 19.1 anges bl.a. att Coreper (Ständiga representanternas kommitté) dels har till uppgift att förbereda arbetet i rådet inför alla sammanträden och att utföra de uppdrag som rådet ger den, dels under alla förhållanden ska sörja för konsekvensen i EU:s politik och åtgärder samt se till att bl.a. principerna om lagenlighet, subsidiaritet och proportionalitet samt om motivering av akterna iakttas.

Interinstitutionella avtalet

Av artikel II.3 i avtalet² framgår att varje ändring av ett kommissionsförslag, antingen av Europaparlamentet eller av rådet och om den innebär ett mera omfattande eller intensivt ingripande av gemenskapen, ska åtföljas av en motivering enligt subsidiaritetsprincipen.

Kommissionens riktlinjer för konsekvensbedömningar

Den 15 januari 2009 antog kommissionen uppdaterade riktlinjer för konsekvensbedömningar, SEC(2009) 92.³ Riktlinjerna riktar sig till kommissionens tjänstemän när dessa upprättar konsekvensbedömningar inom ramen för beredningen av kommissionsförslag. Av riktlinjerna framgår att subsidiaritetsprincipen har två kriterier som måste analyseras när man undersöker om gemenskapens åtgärder, lagstiftning eller icke-lagstiftande, är berättigade: nödvändighets- och mervärdeskriterierna. Riktlinjerna anger (s. 22) att för att bedöma nödvändighetskriteriet ska man besvara frågan om varför målen för den föreslagna åtgärden inte kan uppnås i tillräcklig omfattning av medlemsstaterna och givet att svaret på denna första fråga är jakande ska man i syfte att avgöra mervärdeskriteriet besvara frågan om målen bättre kan uppnås genom åtgärder från gemenskapen. Ifall de ovan nämnda två kriterierna är uppfyllda rekommenderar riktlinjerna att konsekvensbedömningen besvarar ytterligare frågor som ett led i motiveringen av kommissionens förslag enligt subsidiaritetsprincipen. Dessa frågor (se nedan) bör inte besvaras jakande eller nekande, utan de ska snarare användas för att identifiera argument som rör relevanta subsidiaritetsaspekter för att möjliggöra att sådana aspekter kan utvecklas i konsekvensbedöm-

¹ EUT L 325, 11.12.2009, s. 35–61.

² EGT C 329, 6.12.1993, s. 132. Den svenska versionen är inte tillgänglig. Den aktuella artikeln i sin engelska version lyder enligt följande: Any amendment which may be made to the Commission's text, whether by the European Parliament or the Council, must, if it entails more extensive or intensive intervention by the Community, be accompanied by a justification under the principle of subsidiarity and Article 3b.

³ Dokumentet finns endast tillgängligt på engelska, franska och tyska.

ningen. Sådana aspekter bör enligt riktlinjerna styrkas med kvalitativa och, om möjligt, kvantitativa indikatorer. Följande frågor redovisas i riktlinjerna (s. 23):

- Har frågan som åtgärden riktar sig mot transnationella aspekter som inte kan behandlas tillfredsställande genom åtgärder från medlemsstaterna? (t.ex. minskning av CO₂-utsläpp i atmosfären)
- Skulle åtgärder från endast medlemsstaterna eller avsaknad av gemenskapsåtgärder, strida mot kraven i fördraget? (t.ex. diskriminering av en intressegrupp)
- Skulle åtgärder från endast medlemsstaterna eller avsaknad av gemenskapsåtgärder, avsevärt skada medlemsstaternas intressen? (t.ex. åtgärder som begränsar den fria rörligheten för varor)
- Skulle gemenskapsåtgärder på grund av deras omfattning innebära tydliga fördelar jämfört med åtgärder på medlemsstatsnivå?
- Skulle gemenskapsåtgärder på grund av deras effektivitet innebära tydliga fördelar jämfört med åtgärder på medlemsstatsnivå?

Av riktlinjerna framgår dels att svaren på frågorna kan variera beroende på vilka alternativ till konkreta förslag man överväger och att detta bör beaktas inom ramen för genomförandet av konsekvensbedömningen samt att man även bör beakta att en lämplig nivå för åtgärder i vissa fall kan vara den internationella snarare än den europeiska eller nationella nivån.

Därutöver påpekas i riktlinjerna att varje bedömning enligt subsidiaritetsprincipen kommer att utvecklas över tiden, vilket medför två konsekvenser. För det första innebär det att gemenskapsåtgärder får minskas eller avbrytas om de inte längre är berättigade eftersom omständigheterna har förändrats. Enligt riktlinjerna är det viktigt att ha detta i åtanke under granskningen av befintliga gemenskapsåtgärder, t.ex. inom ramen för kommissionens arbete för bättre lagstiftning och regelförenkling. I sådana fall bör konsekvensbedömningen påvisa att gemenskapsåtgärder fortfarande är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Riktlinjerna anger uttryckligen att man inte enbart ska förlita sig på tidigare genomförda analyser av subsidiaritetsprincipen. För det andra innebär det att fördragskonforma gemenskapsåtgärder kan utökas när omständigheterna kräver det och att utökningen kan omfatta områden som tidigare kännetecknades av inga eller endast begränsade gemenskapsåtgärder. I riktlinjerna påpekas även att mot bakgrund av utökande åtgärders potentiellt politiskt känsliga natur är så tydligt som möjligt. Hänvisning till liknande åtgärder som redan bedrivs på gemenskapsnivå kan vara användbara (s. 23).

Konsekvensbedömningsnämnden

Konsekvensbedömningsnämnden tillsattes av kommissionens ordförande under 2006. Nämnden verkställer en oberoende kvalitetskontroll av kommissionens konsekvensbedömningar. Nämndens kontroll genomförs främst

genom att utkast till konsekvensbedömningar granskas. På grundval av dessa granskningar kan nämnden i yttranden lämna rekommendationer för förbättring av dessa utkast. Nämndens yttranden publiceras.

I januari 2011 publicerades nämndens rapport för 2010, SEC(2011) 126. Av rapporten framgår (s. 3) dels att nämnden sammantaget anser att kommissionen har fortsatt att göra framsteg mot ett evidensbaserat tillvägagångssätt, dels att Europeiska revisionsrätten i en särskild rapport⁴ fann att kvaliteten i kommissionens konsekvensbedömningar förbättrats genom nämndens arbete. Nämnden betonar dock att det inte finns något utrymme för självbelåtenhet, eftersom kvaliteten på konsekvensbedömningar förblir varierande. Av rapporten framgår (s. 16) även att andelen under 2010 av rekommendationerna i yttranden som gällde subsidiaritet och proportionalitet ökade bl.a. som en effekt av nämndens fokus på mervärdeskriteriet. Under 2010 fanns rekommendationer som gällde subsidiaritet och proportionalitet i 50 % av nämndens yttranden (jämfört med åren 2007–2009 då andelen sådana rekommendationer kretsade kring 30 %). I rapporten (s. 24) anför nämnden att den fäster stor uppmärksamhet vid hur subsidiaritet och mervärdeskriteriet hanteras i konsekvensbedömningar samt att nämnden strävar efter att säkerställa att kommissionens generaldirektorat formulerar väl underbyggda argument för EU-åtgärder som är lämpliga för granskning av de nationella parlamenten. Nämnden framhåller att en robust och evidensbaserad motivering för EU-åtgärder och bedömning av åtgärdens mervärde bör ges i alla konsekvensbedömningar (s. 3 och 24).

Ärenden där subsidiaritetsprincipen ifrågasatts

I kommissionens rapport kommenteras de kommissionsförslag som givit upphov till flest diskussioner om subsidiaritet och proportionalitet bland medlagstiftarna och intressenterna. Regeringens och i förekommande fall riksdagens behandling av dessa förslag framgår nedan.

Direktivet om avgifter för luftfartsskydd

Regeringen färdigställde den 22 juni 2009 en faktapromemoria om direktivet om avgifter för luftfartsskydd (2008/09:FPM132) som överlämnades till trafikutskottet. Av faktapromemorian framgår att regeringen saknade invändningar mot de principer som ligger bakom förslaget. Av regeringens redogörelse för verksamheten i Europeiska unionen under 2009 (skr. 2009/10:150) framgår bl.a. att förslaget visat sig vara kontroversiellt bland medlemsstaterna samt att regeringen samrådde med EU-nämnden den 11 december 2009 (s. 214).

⁴ Rapporten (nr. 3/2010) antogs i enlighet med artikel 287.4 andra stycket EUF-fördraget och har titeln *Konsekvensbedömningar vid EU:s institutioner: Är de ett stöd i beslutsfattande?*

Direktivet om byggnaders energiprestanda

Regeringen färdigställde den 9 januari 2009 en faktapromemoria som gäller omarbetningen av direktivet om byggnaders energiprestanda (2008/09:FPM57) som överlämnades till civilutskottet. Av faktapromemorian framgår dels att en detaljerad analys av ändringsförslagets konsekvenser återstår att göra, dels att direktivet överlag förefaller ha en rimlig avvägning mellan harmonisering och subsidiaritet. Vidare påpekar regeringen i promemorian att det är viktigt att medlemsländerna får tillräcklig handlingsfrihet att utforma nationella regler och system för att nå direktivets mål på ett sätt som är kostnadseffektivt utifrån nationella förutsättningar. Medlemsländernas handlingsfrihet bör även gälla bevakningen av utformningen av regler på EU-nivån såväl som i den svenska nationella lagstiftningen så att dessa inte ökar den administrativa bördan för företagen.

Av regeringens redogörelse för verksamheten i Europeiska unionen under 2009 (skr. 2009/10:150) framgår bl.a. att förslaget (och andra förslag på energieffektiviseringsområdet) har varit föremål för samråd i EU-nämnden den 5 juni och den 4 december 2009 (s. 226).

Den 11 februari 2010 informerade företrädare för Näringsdepartementet civilutskottet om förslaget. Mot bakgrund av informationen beslutade utskottet att ge utskottskansliet i uppdrag att framföra synpunkter till Näringsdepartementet på att utskottet inte hållits informerat under förhandlingsarbetet med direktivet.

Antidiskrimineringsdirektivet

Regeringen färdigställde den 11 augusti 2008 en faktapromemoria om ett nytt EG-direktiv mot diskriminering (2007/08:FPM127) som överlämnades till arbetsmarknadsutskottet. Av faktapromemorian framgår att kommissionen i förslaget om direktivet uttalar att det krävs åtgärder på gemenskapsnivå för att skapa ett minimiskydd som gäller i samtliga medlemsstater i fråga om diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Vidare anges i faktapromemorian att gemenskapsrättslig lagstiftning tydliggör rättigheter och skyldigheter för såväl näringsidkare som medborgare, även de som flyttar mellan medlemsstaterna, samt att förslaget inte går längre än vad som krävs för att uppnå syftet med direktivet.

Förslaget till antidiskrimineringsdirektiv har behandlats i arbetsmarknadsutskottet vid en överläggning den 17 september 2008 (samt även vid ett informationstillfälle den 13 oktober 2009). Underlaget vid överläggningen utgjordes av bl.a. en promemoria daterad den 12 september 2008 (dnr RD-2007/08:3716) och den ovannämnda faktapromemorian. Dåvarande integrations- och jämställdhetsministern hänvisade till regeringens förslag till svensk ståndpunkt enligt faktapromemorian samt till kompletterande information i promemorian. Av arbetsmarknadsutskottets protokoll framgår att det vid överläggningarna framkom synpunkter från ledamöter i utskottet om direktivets inverkan på möjligheten att använda aktiva åtgärder för

att förebygga diskriminering vad gäller samtliga diskrimineringsgrunder på det sätt som tidigare haft stöd i jämställdhetslagen. Utskottsordföranden konstaterade att det fanns stöd för regeringens ståndpunkt som den då redovisades. Arbetsmarknadsutskottet genomförde även en subsidiaritetsprövning av förslaget inom ramen för försök med subsidiaritetskontroll organiserade av Cosac. Utskottet ansåg (jfr. 2008/09:URF2 s. 39) vid sin s.k. försöksprövning bl.a. att kommissionens motivering av direktivförslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen inte var tillräckligt ingående.

Information har även lämnats vid två tillfällen (den 16 mars 2010 och den 1 februari 2011) till konstitutionsutskottet vad gäller bl.a. frågan om direktivförslagets eventuella påverkan på svensk tryckfrihetsrättslig grundlagsreglering mot bakgrund av förhållanden som Tidningsutgivarna (TU) uppmärksammat och bl.a. delgivit Integrations- och jämställdhetsdepartementet i en skrivelse. TU har pekat på behovet av att medie- och reklamnehåll uttryckligen undantas från direktivet mot bakgrund av den absoluta rätten som den ansvariga utgivaren åtnjuter enligt svensk grundlag att besluta om vilket material som ska publiceras. Vid konstitutionsutskottets sammanträde den 1 januari 2011 lämnade integrationsministern och tjänstemän från Arbetsmarknadsdepartementet information om direktivförslaget. Av informationen framgick bl.a. att regeringen bedömer att ett sådant undantag som TU förordat inte behövs mot bakgrund av att direktivförslaget inte inverkar på svensk tryck- och yttrandefrihet.

Av regeringens redogörelse för verksamheten i Europeiska unionen under 2008 (skr. 2008/09:85) framgår även att förslaget har behandlats av EU-nämnden den 26 september och den 12 december 2008 (s. 133).

Direktivet om markskydd

Regeringen färdigställde den 8 februari 2007 en faktapromemoria om ett ramdirektiv om markskydd (2006/07:FPM45) som överlämnades till miljö- och jordbruksutskottet. Av faktapromemorian framgår att regeringen stödde strategin för markskydd, men ställde sig tveksam till att en så stor del av frågan skulle hanteras genom ett ramdirektiv. I faktapromemorian anges dels att möjligheten att stärka nationell lagstiftning i kombination med att stärka markskyddsaspekterna i annan gemenskapslagstiftning borde ha kunnat användas bättre, dels att eventuella nya regleringars inverkan på svensk administration bör minimeras, eftersom svensk lagstiftning om markskydd, främst genom miljöbalken, i huvudsak är ändamålsenlig. Med hänvisning till att varje krav ska bedömas utifrån europeiskt mervärde samt subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna motsätter sig regeringen gemenskapsfinansiering av åtgärder där det inte finns ett tydligt mervärde av sådan. Kostnader bör enligt regeringen rymmas inom befintliga budgetramar. Av faktapromemorian framgår vidare att en mer utvecklad svensk ståndpunkt skulle tas fram när remissvaren sammanställts och en analys av förslagets konsekvenser och effekter gjorts.

Den 27 mars 2007 överlade regeringen med miljö- och jordbruksutskottet i frågan. Underlaget bestod av bl.a. översända promemorior från Miljödepartementet (dnr 170-2278-06/07). Vid överläggningen fanns det stöd för regeringens position inför de fortsatta förhandlingarna. Av regeringens redogörelse för verksamheten i Europeiska unionen under 2007 (skr. 2007/08:85) framgår att regeringen samrådde med och informerade EU-nämnden och miljö- och jordbruksutskottet inför rådsmötet i december (s. 215–216).

Patientrörlighetsdirektivet

Regeringen färdigställde den 19 augusti 2008 en faktapromemoria om patientrörlighetsdirektivet (2007/08:FPM134) som överlämnades till socialutskottet. I faktapromemorian konstaterar regeringen att kommissionens konsekvensanalys bygger på tämligen grova uppskattningar och att kostnadsberäkningarna för de olika alternativen därför säkert kan ifrågasättas, men att det alternativ som kommissionen valde förefaller som det rimligaste av andra skäl. Att endast anta rekommendationer och tolkningsmeddelanden kan enligt regeringen knappast skapa den rättsliga tydlighet som är ett viktigt syfte med initiativet, medan en detaljerad lagstiftning är svår att motivera utifrån subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och medlemsstaternas ansvar att själva organisera sin hälso- och sjukvård.

Det allmänna målet med förslaget är enligt regeringens faktapromemoria att fastställa tydliga bestämmelser för gränsöverskridande vård i EU så att det skapas tillräcklig klarhet om rätten till ersättning och hur dessa rättigheter ska tillämpas i praktiken och att ett sådant tydligt ramverk inte kan skapas av medlemsstaterna själva. Av promemorian framgår att kommissionen bedömer att förslaget dessutom helt och hållet respekterar medlemsstaternas ansvar att organisera, finansiera och ge hälso- och sjukvård, och deras rätt att själva avgöra vilka sjukförmåner deras medborgare ska få och att förslaget därmed är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Under 2008 informerade regeringen socialutskottet om direktivförslaget dels den 17 september, dels den 4 december. Regeringen samrådde med EU-nämnden den 12 december 2008. Av regeringens redogörelse för verksamheten i Europeiska unionen under 2009 (skr. 2009/10:150) framgår att regeringen dels överlade med socialutskottet den 19 maj och den 24 november 2009, dels informerade socialutskottet den 1 oktober 2009, dels samrådde med EU-nämnden den 5 juni och den 26 november 2009.

Vid överläggningen den 19 maj 2009 fanns en majoritet för regeringens då redovisade ståndpunkt. En gemensam avvikande mening (S, V, MP) anmäldes i vilken reservanterna betonade vikten av att direktivet utformas med respekt för att sjukvården är en nationell angelägenhet och inte omfattas av EU:s gemensamma politik. Vid överläggningen den 24 november 2009 fanns en majoritet för regeringens då redovisade ståndpunkt, och en

avvikande mening (V) anmäldes i vilken ledamoten ansåg att den svenska regeringens position i stället bör vara att verka för nationell beslutskompetens inom området.

Grönbok om stadstrafik

Regeringen färdigställde den 13 november 2007 en faktapromemoria om grönboken *Mot en ny kultur om rörlighet i städer* (2007/08:FPM21) som överlämnades till trafikutskottet. I faktapromemorian konstaterade regeringen att någon slutlig svensk ståndpunkt ännu inte hade formulerats. Den preliminära ståndpunkten som redovisades i promemorian var att grönboken behandlar viktiga framtidsfrågor och att Sverige därför välkomnar kommissionens initiativ. Vidare framgår av faktapromemorian att de problem och utmaningar som grönboken diskuterar dock i huvudsak ligger på medlemsstaternas ansvar att lösa och att som en konsekvens av subsidiaritetsprincipens tillämpning gemenskapens roll i huvudsak därför bör inskränkas till att driva på och stödja kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte, utveckla underlag för visioner, policyer och strategier, stödja och samverka med existerande nätverk av organisationer som arbetar med att åstadkomma en hållbar utveckling av städerna i Europa.

Grönboken granskades i ett utlåtande (utl. 2007/08:TU5) i vilket trafikutskottet konstaterade att en rad strategiska insatser som förutsätter en bred samsyn krävs för omställningen av stadstrafiken till ett klimatomåttligt hållbart transportsystem. Utskottet såg det dock inte som ändamålsenligt att EU som en konsekvens av subsidiaritetsprincipen och svensk transportpolitik engagerar sig i olika genomförandefrågor för hur stadstrafiken bör utformas i Europas städer. Sådana åtgärder hanteras enligt trafikutskottet mer lämpligt inom medlemsstaterna med hänsyn till gällande ansvarsförhållanden och vikten av att trafikbeslut fattas i så decentraliserade former som möjligt (s. 15). Utskottet ansåg dessutom att unionen i stället borde främja transportfrågor som har en tydligare gemenskapsdimension, t.ex. utveckling av mål och mötesplatser för kunskapsutbyte och spridning av kunskap och metodutveckling när det gäller samhällsplaneringens betydelse för ett effektivt trafiksystem där kollektivtrafik ingår som en integrerad del. Utskottet, som ansåg att unionens insatser därmed i stället för styrande kunde bli stödjande och främja en ändamålsenlig uppgiftsfördelning mellan unionen och dess medlemsstater, var för sin del berett att på parlamentarisk nivå aktivt främja ett sådant kunskapsutbyte. Trafikutskottet återkom till frågan i sitt utlåtande (utl. 2009/10:TU4) om hållbara framtida transporter och upprepede där sitt tidigare ställningstagande.

Organdonations- och transplantationsdirektivet

Regeringen färdigställde den 13 januari 2009 en faktapromemoria om organdonations- och transplantationsdirektivet (2008/09:FPM60) som överlämnades till socialutskottet. I faktapromemorian anges att kommissionen bl.a. anför att förslagetets mål (att fastställa kvalitets- och säkerhetsnormer för

mänskliga organ avsedda för transplantation) inte i tillräckligt stor utsträckning uppnås av medlemsstaterna själva, utan i stället bör genomföras på gemenskapsnivå på grund av åtgärdens omfattning.

Socialutskottet genomförde under december 2008–januari 2009 en subsidiaritetsprövning av förslaget inom ramen för försök med subsidiaritetskontroll organiserade av Cosac. Utskottet ansåg i sin s.k. försöksprövning att direktivförslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen och att kommissionens motivering var tillräcklig.

Direktivet om konsumenträttigheter

Regeringen färdigställde den 25 november 2008 en faktapromemoria om direktivet om konsumenträttigheter (2008/09:FPM35) som överlämnades till civilutskottet. Av faktapromemorian framgår när det gäller subsidiaritetsprincipen bl.a. att det enligt kommissionen fanns ett problem med de dåvarande konsumentskyddsreglerna nämligen den fragmentering som uppstått genom att minimiharmoniseringen gett möjligheter till vitt skilda nationella regelverk. Kommissionen anser att endast en samordnad gemenskapsåtgärd kan bidra till att lösa detta problem. Direktivförslaget är ett led i arbetet med att se över EU:s konsumentregelverk, och kommissionen har tidigare presenterat en grönbok om översynen av konsumentregelverket som granskades i ett utlåtande (utl. 2006/07:CU30).

Regeringen har haft återkommande överläggningar med civilutskottet (den 16 december 2008, den 20 april och den 30 november 2010) i ärendet. Underlaget vid den senaste överläggningen utgjordes av bl.a. en promemoria från Justitie- och Integrations- och jämställdhetsdepartementen (dnr 090-1010-2010/11) i vilken regeringens ståndpunkt inför det fortsatta arbetet angavs. Vid denna överläggning delade en majoritet av utskottet regeringens ståndpunkt, och en avvikande mening (V) anmälades i vilken ledamoten förordade att det borde framgå av den svenska ståndpunkten att möjligheten för varje medlemsland att ha strängare konsumentskyddsregler i sin nationella lagstiftning behålls.

Konstitutionsutskottets uppföljning

Konstitutionsutskottets första årliga uppföljning av subsidiaritetsprincipens tillämpning (bet. 2010/11:KU18) genomfördes under hösten 2010 och anmälades den 14 december 2010 till riksdagen. Uppföljningen avsåg perioden 1 december 2009–30 juni 2010 och de 20 kommissionsförslag respektive 2 initiativ från medlemsstater som föreslagits under perioden.

Allmänna iakttagelser

I uppföljningen gjorde utskottet vissa iakttagelser som rör motiveringarna vad gäller subsidiaritetsprincipen (subsidiaritetsmotiveringar) i de 22 förslag och initiativ som nämndes (s. 25 f.). Vad gäller initiativen från

medlemsstaterna kunde utskottet konstatera att förslagsställaren i båda fallen motiverat förslagen med hänvisning till subsidiaritetsprincipen. När det gäller kommissionsförslagens subsidiaritetsmotiveringar kunde utskottet inledningsvis konstatera att dessa i sju (dvs. drygt en tredjedel) av de granskade fallen saknades helt och i två fall uppvisade brister (se nästa avsnitt). Utskottet framhöll att detta är problematiskt eftersom subsidiaritetsprincipen innebär att förslagen till åtgärder ska prövas i förhållande till de mål som ska uppnås. Utan motiveringar eller med bristfälliga motiveringar blir det enligt konstitutionsutskottet svårare för utskotten att fullgöra sin skyldighet enligt fördragen och riksdagsordningen att se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med förfarandet i subsidiaritetsprotokollet och att bedöma huruvida en åtgärd bör vidtas på unionsnivå eller inte (s. 30–31).

I sammanhanget påpekade konstitutionsutskottet att det inte såg några konstitutionella hinder mot att utskotten tar direktkontakt med kommissionen om den senare inte uppfyllt subsidiaritetsprotokollets krav på att motivera ett förslag avseende subsidiaritets- eller proportionalitetsprinciperna. Konstitutionsutskottet ansåg dock att möjligheten till sådana kontakter aktualiserade ett antal frågor och att inhämtande av upplysningar från kommissionen kunde inverka menligt på tidsfristen om åtta veckor, vilket möjligen talar för att en sådan möjlighet endast bör användas i undantagsfall (s. 31).

Vidare ansåg utskottet dels att det finns anledning att fortsatt bevaka frågan om utskottens direktkontakter med kommissionen och återkomma till den i kommande uppföljningar, dels att det finns än större anledning att återkomma till frågan om det visar sig att bristfälliga motiveringar från kommissionen inte är ett övergående problem. Utskottet påpekade att en möjlighet att behandla kommissionens motiveringar även kommer att finnas i samband med utskottets behandling av kommissionens meddelande om bättre lagstiftning (s. 32).

Iakttagelser i ett särskilt fall

Ett av de två fall där utskottet konstaterade att kommissionens subsidiaritetsmotivering uppvisade brister berörs här närmare, nämligen förslaget⁵ till ändring i viseringsförordningen. I förslaget, som innebär ett beslut om att ändra i en förteckning i viseringsförordningen (s.k. viseringslista), anges dels att den rättsliga grunden är artikel 77.2 a i EUF-fördraget, dels att beslutet omfattas av gemenskapens exklusiva behörighet.

Av konstitutionsutskottets iakttagelser (bet. 2010/11:KU18 s. 28 f.) och socialförsäkringsutskottets yttrande (s. 58 f.) framgår bl.a. att kommissionen inledde ett s.k. subsidiaritetsförfarande (dvs. översände ett utkast till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten för prövning av subsidiaritetsprincipens tillämpning) för att senare ange att ett sådant förfarande inte borde ha inletts i detta specifika fall. På förfrågan från kammarkansliet har

⁵ KOM(2010) 256.

kommissionen angett att beslutet att inleda ett subsidiaritetsförfarande när det gäller det aktuella förslaget var felaktigt samt att den rättsliga grunden vid tiden för förordningens tillkomst angav att det skulle fastställas en s.k. viseringslista. Enligt kommissionen är det uppenbart att artikeln angav att upprättandet av en lista måste ske på unionsnivå och att ett upprättande är logiskt bara om listan upprättas av unionen. Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande att när det gäller ändringar i viseringsförordningen är utskottet helt införstått med att en viseringslista av logiska skäl måste beslutas på unionsnivå. Principiellt kan dock enligt socialförsäkringsutskottet frågan ställas om unionens exklusiva befogenhet på området ska gälla på grund av att befogenheten haft stöd i tidigare gällande fördrag (eller unionen tagit sin befogenhet i anspråk då förordningen beslutades). Socialförsäkringsutskottet ställde sig även frågan om förslag till ändringar i en lagstiftningsakt, som antagits med stöd av unionens exklusiva befogenhet, inte ska vara föremål för subsidiaritetsprövning trots att den rättsliga grund som anges för ändringsförslaget uttryckligen omfattas av ett område med delad befogenhet enligt gällande fördrag.

Kammarkansliets iakttagelser

Enligt upplysningar från kammarkansliet har kammarkansliets centralkansli uppmärksammat ett antal gränsdragningsproblem som gäller riksdagens prövning av subsidiaritetsprincipens tillämpning. Dessa svårigheter är främst kopplade till kommissionens motiveringar.

För det första gäller att för vissa förslag (utkast till lagstiftningsakter) till kodifiering⁶ och omarbetningar av rättsakter har kommissionen inlett ett s.k. subsidiaritetsförfarande. I vissa andra fall har den inte gjort det oaktat att kriterierna för en subsidiaritetsprövning i enlighet med subsidiaritetsprotokollet varit uppfyllda. Kammarkansliet, som inte kunnat fastställa något konsekvent mönster i kommissionens agerande i dessa fall, saknar i dagsläget klargörande från kommissionen i frågan.

För det andra har kammarkansliet mot bakgrund av det särskilda fallet som gällde förslaget till ändring i viseringsförordningen (se ovan) gjort ytterligare liknande iakttagelser beträffande kommissionens agerande i ärenden inom andra områden.

För det tredje pekas i promemorian på vissa konsekvenser av det ovan nämnda, bl.a. har vissa utskott valt att pröva subsidiaritetsprincipens tillämpning på förslag där kommissionen ännu inte inlett ett sådant s.k. subsidiaritetsförfarande. Vissa utskott har även genomfört s.k. villkorade subsidiaritetsprövningar, dvs. att utskottet har beslutat att ett förslag inte

⁶ Med officiell kodifiering avses ett förfarande enligt vilket de rättsakter som är föremål för kodifiering upphävs och ersätts med en enda rättsakt, utan att någon innehållsmässig ändring görs i nämnda rättsakter. Kommissionen, rådet och Europaparlamentet antog den 20 december 1994 ett interinstitutionellt avtal om en påskyndad arbetsmetod för officiell kodifiering av texter till rättsakter, se EGT C 102, 4.4.1996, s. 2–3. Av artikel 5 i avtalet följer att gemenskapens normala lagstiftningsförfaranden ska följas fullt ut.

strider mot subsidiaritetsprincipen under förutsättning att ett förfarande om subsidiaritetsprövning inleds och att det aktuella förslaget hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis önskar konstitutionsutskottet peka på de iakttagelser och erfarenheter som gjordes inom ramen för utskottets uppföljning av riksdagens prövning av subsidiaritetsprincipens tillämpning. Oaktat att uppföljningen gällde perioden den 1 december 2009–30 juni 2010 och att rapporten som behandlas här berör 2009 anser utskottet att vissa principiella frågeställningar redan nu bör beröras till gagn för en bättre tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

För det första noterade utskottet i sin uppföljning att subsidiaritetsmotiveringar saknades i drygt en tredjedel av de granskade kommissionsförslagen. Utan sådana motiveringar blir det enligt utskottet svårare, för att inte säga ogörligt, för riksdagen att fullgöra sin skyldighet enligt fördragen att se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med förfarandet i subsidiaritetsprotokollet och således bedöma huruvida en åtgärd bör vidtas på unionsnivå eller inte. Utskottet påminner om att kommissionens och andra förslagsställares skyldigheter att motivera förslag i förhållande till subsidiaritetsprincipen regleras i fördragsfästa protokoll. I sammanhanget noterar utskottet att konsekvensbedömningsnämnden i sin senaste rapport tydligt angett att den strävar efter att säkerställa att kommissionens generaldirektorat formulerar väl underbyggda argument för EU-åtgärder som är lämpliga för granskning av de nationella parlamenten.

För det andra observerade utskottet i sin uppföljning vissa brister i subsidiaritetsmotiveringen i ett särskilt fall. Kammarkansliet har gjort ytterligare liknande iakttagelser beträffande kommissionens agerande i ärenden inom andra områden. Utskottet bedömer att det är av vikt att en tydlighet och förutsägbarhet skapas när det gäller vilka förslag till unionsåtgärder som uppfyller kriterierna för en subsidiaritetsprövning i enlighet med subsidiaritetsprotokollet. Utskottet förutsätter att kommissionen kommer att förbättra sina administrativa rutiner i syfte att lösa dessa oklarheter.

För det tredje påpekade utskottet i sin uppföljning att det inte såg några konstitutionella hinder mot att riksdagens utskott tar direktkontakt med kommissionen om den senare inte uppfyllt subsidiaritetsprotokollets krav på att motivera ett förslag i förhållande till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Konstitutionsutskottet anser fortfarande att inhämtande av upplysningar från kommissionen kan inverka menligt på tidsfristen om åtta veckor. Detta talar enligt utskottet för att ett sådant inhämtande i realiteten kommer att vara praktiskt svår genomförbart och därmed endast bör användas i undantagsfall. Att ett dylikt inhämtande endast torde förekomma i undantagsfall följer enligt utskottet inte minst av att behovet av ett inhäm-

tande uppstår först när kommissionen försummat sin skyldighet att utforma fördragskonforma förslag till EU-åtgärder, dvs. med noggranna subsidiaritetsmotiveringar.

Därutöver vill utskottet framhålla vikten av att subsidiaritetsprincipen följs i samtliga skeden av unionslagstiftningens beslutfattande process. Utskottet noterar att det interinstitutionella avtalet från 1993 föreskriver att varje ändring av ett kommissionsförslag, antingen av Europaparlamentet eller rådet, om den innebär ett mera omfattande eller intensivt ingripande av gemenskapen, ska åtföljas av en motivering enligt subsidiaritetsprincipen. Mot bakgrund av detta betonar utskottet betydelsen av att regeringen i sitt agerande inom ministerrådet verkar för att rådet följer avtalet och motiverar ändringar i kommissionsförslag med hänsyn till subsidiaritetsprincipen. I sammanhanget önskar konstitutionsutskottet även framhålla den möjlighet som riksdagsutskotten och EU-nämnden har att i överläggningar och samråd med regeringen uppmärksamma frågor om subsidiaritetsmotiveringar i rådets ändringar av kommissionsförslag.

Konstitutionsutskottet avser i fortsättningen att återkommande behandla kommissionens rapporter över bättre lagstiftning, inte minst i ljuset av de iakttagelser som utskottet gör inom ramen för den årliga uppföljningen av subsidiaritetsprincipens tillämpning som finns föreskriven i 10 kap. 6 § åttonde stycket riksdagsordningen. Utskottet vill i sammanhanget påminna om att det i sin årliga uppföljning granskar riksdagens formella hantering av subsidiaritetsprövningar och utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar. Utskottets uppföljning syftar även bl.a. till att bevaka hur detta utfall påverkar kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna samt till att uppmärksamma om det finns flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds förnär men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara. Den granskning av kommissionens rapporter om bättre lagstiftning som möjliggörs genom 10 kap. 5 § riksdagsordningen och som utskottet framledes avser att genomföra kommer att beröra kommissionens subsidiaritetsmotiveringar.

BILAGA

Förteckning över behandlade dokument

Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet (17:e rapporten om bättre lagstiftning, 2009), KOM(2010) 547.